

از گوشه و کنار

معاون بهداشت وزارت بهداشت هشدار داد
خطر مارگزیدگی و
عقرب گزیدگی در مناطق
سیل زده خوزستان

معاون بهداشت وزارت بهداشت درباره مارگزیدگی و عقرب گزیدگی گفت: در این زمینه هنوز در سطح خوزستان آمار خاصی وجود ندارد. با فروکش کردن آبها احتمال خطر مارگزیدگی و عقرب گزیدگی وجود دارد. نکته مهم دیگر بحث سگها و لگد است که به عنوان خطری بالقوه در این مناطق محسوب می‌شوند. این سگها به دلیل وضعیت سیل و کمبود غذا شده‌اند و در این مناطق می‌گردند. به همین دلیل افرادی که در حال حاضر در خانه‌هایشان سکونت ندارند از این نظر بیشتر در معرض خطر گازگرفتگی سگها هستند. علیرضایی با بیان این که گزارش‌هایی درباره گازگرفتگی توسط سگها داشته‌ایم، گفت: اما تاکنون بیماری‌های ریوی یا بیماری دیگری در رابطه با این موضوع گزارش نشده است. در این حال تاکید می‌کنم که هیچ کمبودی در ارتباط با سرم‌های ضد عقرب، مار و هاری و هم‌چنین واکسن‌های ضد عقرب در مناطق سیل زده این موارد به اندازه کافی و حتی بیش از حد نیاز موجود است. دانشگاه‌های معین هم کاملاً آمادگی پشتیبانی برای تأمین موارد لازم را دارند.

ایمن سازی ۹۶ مرکز شبانه‌روزی
بهبودی در مقابل سیل

رئیس سازمان بهزیستی کشور از ایمن‌سازی ۹۶ مرکز شبانه‌روزی بهزیستی در کشور مقابل سیل خبر داد. وحید قبادی دانا اظهار کرد: از بین ۸۰۰ مرکز بهزیستی کشور ۱۴ مرکز در سیل‌های اخیر آسیب دیده و برآورد میزان خسارت ساختمان‌ها و تجهیزات ۱۲ میلیارد تومان بوده که باید جبران شود. وی ادامه داد: ۹۶ مرکز شبانه‌روزی مار سطح کشور در برابر سیل ایمن‌سازی شده، به‌عنوان مثال فرزندان بی سرپرستی که در مرکز پلدختر نگهداری می‌شدند به شهر خرم‌آباد انتقال داده شدند تا دچار سیل و ساخته نشوند و در سطح کشور نیز این کار انجام شده است. قبادی دانا با بیان این که در سراسر کشور مددجویانی که در معرض خطر سیل بودند به مکان‌های امن انتقال داده شدند، افزود: وظیفه اصلی سازمان حفظ و صیانت از جان‌معاونان، ذهنی، جسمی - حرکتی - ضایعات نخاعی، سالمندان و فرزندان تحت تکفل سازمان بهزیستی کشور است که در مراکز نگهداری مراقبت می‌شوند. رئیس سازمان بهزیستی کشور بیان کرد: به‌توجه به این که سیل آسیب زیادی به وسایل زندگی مددجویان ما وارد کرده، مبلغ پنج میلیون تومان قرض‌الحسنه به دسترس رزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی از طرف بانک رفاه و بانک توسعه تعاون در سطح کشور به مددجویانی که وسایل زندگی آنها دچار آسیب شده، پرداخت می‌شود.

خطوط تاکسی بلند، کوتاه می‌شود

مدیرعامل سازمان تاکسیرانی در خصوص آخرین وضعیت اصلاح و جانمایی ایستگاهها و خطوط تاکسی با بیان این که سال گذشته مطالعات کاملی را درباره همه خطوط تاکسیرانی انجام دادیم و مسائل، مشکلات و ملاحظات خطوط احصا شد، اظهار کرد: این مطالعه جامع در مورد ظرفیت خطوط بود که ایده‌های اصلاحی از طرف مشاور ارائه شد. علیرضا قنادان اظهار کرد: یکی از رویکردهای اصلی در اصلاح خطوط تاکسیرانی این است که خطوط طولانی را تبدیل به خطوط کوتاه کنیم. به‌عنوان مثال ما خط تاکسی داریم که ۱۸ کیلومتر طول مسیر است و یا خط دیگری داریم که برای طی کردن آن دو ساعت زمان لازم است که قطعاً باید برای حل مشکلاتی هم چون کمبود تاکسی در خطوط آن‌ها را کوتاه‌تر کنیم چون میزان کرایه این گونه خط‌ها که مسیرشان طولانی است نه برای مسافر مقرون به صرفه است و نه برای راننده.

کشف مین ضد تانک و ضد
نفرت وسط مردم سیل زده،
نشان می‌دهد خطر
جابه جایی مین‌های کاشته
شده در سیل‌های اخیر
جدی است، تصاویر نشان
می‌دهند که مردم حوالی
قصر شیرین و نزدیک مرز
خسروی با مین‌های ضد نفرت
جابه جاشده مواجه شده‌اند

صدمات، به‌عنوان مسبب یا مباشر، باید مورد ارزیابی و بر خورد قانونی و قضایی قرار بگیرد. مین یک وسیله کشتار فردی حسب مورد صدمه زدن، تخریب و جنگ افزار دشمن با اهداف مختلف از قبیل ایجاد مانع در عبور، احساس امنیت بیشتر در کشور، مکانیزه کردن مبارزه با صدمات ورود اغیار و دشمن، با بیش از سه قرن سابقه استفاده می‌شود. از آن جا که مین مانند سم ساز و کاری مخفی دارد، از این رو رصد کردن آن سخت است و به همین دلیل در چارچوب ضوابط داخلی و اختصاصی و شخصی، باید این نوع صدمات و قربانیان این نوع جراحات و صدمات بدنی مورد توجه بیشتر قرار گیرند. سال ۸۹ قانون حمایت از مصدومان و قربانیان مین بازنگری شد که البته این قانون باید از نو و دوباره مورد بازنگری قرار بگیرد.

این حقوق‌دان با اشاره به کنوانسیون اتاوا ادامه می‌دهد: «این کنوانسیون در خصوص مین در سال ۱۹۹۷ میلادی تصویب شد که ۱۶۰ کشور در این کنوانسیون عضو هستند اما ایران هنوز عضویت آن را نپذیرفته است و از طرفی از سوی مسئولان هم دقت لازم و آسیب‌شناسی کافی که موجب تأمین حقوق آسیب‌دیدگان از مین شود، مشاهده نمی‌شود.

عمده خسارت‌های مین مادی نیست، بلکه آسیب‌دیدگان به حمایت‌های مالی، مادی، معنوی و حتی روحی نیاز دارند که این موارد در قانون پیش‌بینی شده و به‌طور کامل باید اجرا شود.»

به گفته این وکیل دادگستری، ارتقای روحیه، توانبخشی، اقدامات معنوی و تأمین مالی خانواده از جمله مواردی است که حکومت باید در حق مصدومان و قربانیان مین ادا کند. «وقتی مینی بر چیده نمی‌شود، زمینه مسئولیت‌های مادی و معنوی دولت را به همراه دارد؛ این خسارت‌ها گاهی غیر مستقیم است و خانواده‌ها را دچار مشکل می‌کند. نهادهایی مانند بنیاد شهید و بنیاد مستضعفان نهاد‌های بی‌طرف در این زمینه نیستند، از این رو یک نهاد بی‌طرف باید در این موضوع حضور یابد و در غیر این صورت حکایت «خود ببری، خود بدوزی، خود بپوشانی» می‌شود؛ باید صاحبان حق نیز در کمیسیون حضور داشته باشند و نهادهای که برای این افراد تصمیم می‌گیرد یک نهاد مستقل باشد. با توجه به این که هر ۲۲ دقیقه یک مین در جهان منفجر می‌شود، در کل دنیا این معضل وجود دارد اما قوانین باید با توجه به نیاز پیش‌بینی شوند. اکثر مصدومان مین متأسفانه با پرداخت هزینه‌های گزاف، درمان می‌شوند و این هزینه‌ها را خود پرداخت می‌کنند. بسیاری از آن‌ها حتی تحت پوشش دولت قرار نگرفتند و در کمیسیون ماده ۲ که در فرمانداری‌ها تشکیل می‌شود حتی یک نماینده از مصدومان در آن حضور ندارد.»

هم مانند همه اموری که ممکن است با رخنه فساد مواجه باشد و با کم‌کاری پیش می‌رود: «پاک‌سازی از سوی وزارت دفاع به کمپانی‌های خصوصی واگذار می‌شود که معمولاً ایرانی هستند و مانند همه کارهای دیگری که فساد در آن وجود دارد، این کار هم با دقت انجام نمی‌شود. این در حالی است که امری به این مهمی باید با همکاری سازمان‌های بین‌المللی و با نظارت کافی انجام شود؛ به‌عنوان مثال، فضایی بیش‌تر از محدوده آلوده را بازرسی کنند و مسأله رانش زمین و سیلاب‌ها را هم در نظر بگیرند»

حداقل علامت گذاری کنید!
کریمی علامت‌گذاری مناطق آلوده را راه‌گشایی داد: «باید آدم‌ها بدانند در کدام منطقه احتمال خطر وجود دارد؛ مثلاً در مورد پسر ۱۲ ساله‌ای که اردیبهشت ماه سال قبل به همراه خانواده‌اش از مریوان به سمت سنندج می‌رفت، اگر در منطقه علامت‌گذاری وجود داشت، این فاجعه رخ نمی‌داد. آن‌ها مسافر بودند و برای استراحت کنار جاده توقف کرده بودند که پسر بچه به سمت دشت می‌دود و متأسفانه روی مین می‌رود. بی‌تردید اگر اطلاعیه یا تابلوی خطر وجود داشت، پدر و مادرش مراقبت می‌کردند و اصلاً آن‌جا توقف نمی‌کردند.»

و این در حالی است که قانون حمایت از قربانیان مین بارها اصلاح شده، اما ترکیب کمیسیون ماده ۲ که کمیسیون رسیدگی‌کننده به امور این قربانیان است، یک ترکیب کاملاً دولتی است و آن‌ها مشخصاً نمی‌خواهند دولت پولی به افراد قربانی بپردازد؛ مثلاً به کودک‌کان زیر ۱۸ سال مستمری تعلق نمی‌گیرد و آن‌ها را در حالت تعلیق نگه می‌دارند تا ۱۸ سالگی عبور کنند. آن‌ها عمدتاً از قشر فقیر جامعه هستند و در اغلب موارد اگر کمک‌های مردمی نباشد، حتی پول انجام معالجات اولیه و ضروری را ندارند.

وضعیت مهم حقوقی
آسیب‌دیدگان

وجود بیش از ۱۶ میلیون مین کار گذاشته در کشور و به‌گواه برخی آمارها، مرگ روزانه دو نفر از هموطنان بر اثر انفجار مین، ایران را پس از مصر به‌عنوان دومین کشور آلوده به مین معرفی کرده است. به‌رغم تلاش‌های صورت گرفته برای پاک‌سازی مناطق آلوده به مین در کشور، گاه انتشار خبری مینی بر انفجار مین و کشته و یا زخمی شدن هموطنان، نظر‌ها را به این ماشین قتل جلب می‌کند. علی نجفی توانا، رئیس کانون وکلای دادگستری مرکز می‌گوید: «هر فردی یا نهادی، وقتی زمینه‌ساز ایراد و صدمات جدی به اشخاص می‌شود، با توجه به نوع صدمات و چگونگی ارتکاب اقدامات منجر به

ایران پس از مصر، دومین کشور آلوده به مین در جهان به‌شمار می‌رود اما از پیوستن به «پیمان اتاوا» که یک معاهده بین‌المللی برای منع استفاده و نگه‌داری مین‌های ضد نفر است، پرهیز می‌کند. طبق پیمان اتاوا، دولت‌ها پس از گذشت ۱۰ سال از پایان جنگ، موظف هستند کشتزارها و مزارع را از مواد منفجره و مین پاک‌سازی کنند. هزاران مین عمل‌نکرده هنوز در دل خاک‌های ایران است و هر سیلاب و باران شدید، آن‌ها را جابه‌جایی می‌کند. طبق آمار غیررسمی، در سال ۹۷ نزدیک به ۱۴ نفر بر اثر برخورد با مین کشته و ۴۸ نفر دیگر مصدوم شده‌اند که از این میان تعداد زیادی حداقل یک عضو از بدن خود را از دست داده‌اند؛ این در حالی است که مرکز مین‌زدایی کشور بارها اعلام کرده مناطق آلوده به مین به‌طور کامل پاک‌سازی شده‌اند و فقط یک در صد از مناطق هم چنان به مین آلوده هستند.

بارش باران و وجود سیلاب، جای نگرانی جدی وجود دارد.»
عمده قربانیان از افراد کم‌آمد و عشایر کوچ‌نشین هستند: «مشکلات آن‌ها یکی دو تا نیست؛ از جمله می‌توان به پروسه طولانی و گاه بی‌نتیجه دریافت خسارت از دولت یا مستمری دولتی به‌عنوان پانز، عدم دسترسی به تجهیزات پزشکی مناسب و مراقبت‌های قبل و بعد از عمل اشاره کرد.»

نادیده گرفتن
امر مهم آموزش

کریمی به مسئله مهم آموزش و اطلاع‌رسانی و عدم توجه به آن هم اشاره می‌کند: «در زمینه آگاهی‌رسانی، سازمان‌های دولتی مثل جمعیت هلال احمر یا سازمان بهزیستی اقداماتی انجام می‌دهند؛ مثلاً گاهی به مناسبتی به روستاها سفر می‌زنند اما این آموزش‌ها مقطعی هستند. من شخصاً به کیفیت و ماندگاری این شیوه اطلاع‌رسانی اطمینان ندارم. سوال این جاست که اگر شما یک روز در سال در مناسبت خاصی به یک روستا سر بزنید و به مردم در مورد مین هشدار بدهید، چه قدر ماندگار است؟ مناطقی وجود دارند که ابتدایی‌ترین آموزش‌ها را هم در مورد چگونگی برخورد با مین ندیده‌اند. خیلی جاها آدم‌ها به مین دست می‌زنند. اگر خاطر تان باشد، همین چند سال پیش یک پسر نوجوان مین را برداشته و با خودش به منزل برده بود و مین آن‌جا منفجر شد.»

است. مسئولان می‌گویند توانایی پاک‌سازی آن‌ها بالا است. حتی در کنفرانسی که اخیراً در این مورد در تهران برگزار شد، وزارت امور خارجه اعلام آمادگی کرد که می‌تواند به کشورهایی که در این مورد مشکل دارند، کمک کند. اما سوال این جا است در حالی که کشور خودمان هنوز از این آلودگی پاک نشده است و هر سال تعداد زیادی قربانی می‌دهد، چه‌طور می‌خواهیم به داد جهان برسیم؟»

اسفندماه سال ۱۳۹۷، «نشست بین‌المللی مین‌زدایی بشردوستانه» با حضور برخی کشورهای درگیر و نمایندگان سازمان‌های بین‌المللی در تهران برگزار شد. در این نشست، رئیس مرکز مین‌زدایی گفت ۴۲ هزار کیلومتر مربع از خاک ایران در جنگ تحمیلی به انواع مین آلوده شده و از این جهت ایران یکی از بزرگ‌ترین قربانیان این مهمات و ادوات است.

آن چنان که لیلیا علی کریمی گوید پاک‌سازی مناطق آلوده به محض پایان جنگ شروع شد، اما اصولی نبود: «مشکل عمده، نوع اقدامات است. اگر به تعداد تلفات هر ساله از مین‌نگاهی ببیندیم، متوجه می‌شویم پاک‌سازی‌ها باید دوباره انجام شوند چون آن‌چه انجام شده، سطحی بوده است؛ حتی در مناطقی که قبلاً اعلام شده به‌طور کامل پاک‌سازی شده و برای آن جشن گرفته‌اند، تلفات وجود دارد.»

به گفته کریمی، در سال گذشته ۶۱ نفر در اثر انفجار مین و سایر مهمات باقی مانده از جنگ آسیب دیده‌اند. از این تعداد که پنج نفر کودک بودند، ۱۳ نفر کشته شده‌اند، ۴۸ نفر دچار قطع عضو شده‌اند، ۵۰ نفر از آن‌ها شهروند عادی، چهار نفر نظامی و هفت نفر هم‌رئوب بودند.

او با اشاره به سیل اخیر می‌گوید: «خاک شسته شده است و بسیاری از مین‌ها و ادوات جنگی از زیر خاک به سطح زمین منتقل شده‌اند. این وضعیت جای هشدار دارد و بسیار خطرناک است. این خطر، هم برای کسانی که در آن مناطق زندگی می‌کنند، وجود دارد و هم ممکن است این مواد منفجره در مسیرهای طولانی جابه‌جا شده باشند. به همین دلیل هم در طول مدت زمان

نگرانی محلی‌های مرز نشین بعد از سیلاب‌های اخیر چیزی فراتر از مرگ و میرهای معمولی ناشی از انفجار مین است. مردم این مناطق سال‌های سال است با ترس مرگ کودکان‌شان با مین زندگی می‌کنند. اما این روزها به علت بارندگی و سیل‌هایی که در طول چند هفته گذشته رخ داده، امکان بروز فجایع بیش‌تری وجود دارد. با خطر جابه‌جایی و انتقال مین‌ها به مناطق پرجمعیت شهری، ممکن است کودکان بیش‌تری قربانی شوند.

کشف مین ضد تانک، مین ضد نفر، گلوله عمل‌نکرده آرپی‌جی و مهمات دیگر توسط مردم سیل‌زده، نشان می‌دهد خطر جابه‌جایی مین‌های کاشته شده در سیل‌های اخیر جدی است.

تصاویری نشان می‌دهند که مردم حوالی قصر شیرین و نزدیک مرز خسروی با مین‌های ضد نفر جابه‌جا شده مواجه شده‌اند. خبرگزاری‌های داخلی نیز از کشف مین ضد تانکی خبر داده‌اند که در جریان سامان‌دهی به سیل بند رودخانه «کنجانچم» مهران، از زیر زمین بیرون آمده است.

بخش تلخ‌تر ماجرا که در این تصاویر دیده می‌شود این است که فردی بدون هیچ تجهیزات ایمنی، در حال تلاش برای خنثی کردن یک مین بزرگ است و در چند متری او جمعیت زیادی به تماشا ایستاده‌اند!

نادیده گرفتن پیمان‌های
بین‌المللی

لیلیا علی کریمی، وکیل دادگستری و فعال حقوق بشر که سال‌هاست در حوزه مبارزه با آلودگی ناشی از مین تلاش می‌کند، می‌گوید: «اگر ایران به کنوانسیون منع مین بپیوندد، می‌تواند از کمک‌های بین‌المللی و مشاوره کشور‌های در این حوزه استفاده کند. پاک کردن صورت مسئله دردی را دوا نمی‌کند. قبول یک واقعیت کمک می‌کند در راه درست گام برداریم. ایران باید ببیند که خاک ما به‌طور کامل پاک‌سازی شده و حجم آلودگی بالا